

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIV. Prorsus à veritate devia est damnata illa propositio: Vix in
sæcularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum statui; sicut & ratio in
qua eam fundant Defensores illius: quia scilicet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

net eleemosynam fieri, ut prope nullus pauper sit, qui se valeat excusare. Sed sermo iste Caesarii est sermo 46. Vide in Append. serm. August. serm. 142. Ambrosius l. 11. in Luc. n. 77. Præcursoris verba supra laudata exponens: misericordia (inquit) communis est usus (non ergo rarus) idco commune præceptum; omnibus officiis, omnibus ataribus necessaria, & ab omnibus deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola vel urbanus, dives & pauper, omnes in commune admonentur, ut conferant non habenti... misericordia tamen ipsius pro possibilitate conditionis humana mensura servatur, ut non sibi unusquisque totum eripiat, sed quod habet, cum paupere (non addit extremè vel graviter indigente) partiat. Gregorius Magnus hom. 2. ad eadem Præcursoris verba: Per hoc (inquit) quod tunica est plus necessaria usui nostro, quam pallium, ad fructum dignum paupertatis pertinet, ut non solum exteriora, neque & minus necessaria, sed ipsa valde necessaria dividere cum pauperibus teneamur, scilicet & escam, quæ carnaliter vivimus, vel tunicam, quæ vestimur. Quia etiam in lege scriptum est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Minus proximum amare convincitur (quem diligere jubetur) qui non cum eo in necessitate illius (non dilinguit necessitatem, nec ditinguendam probat ratio ipsius, deumpta ex obligatione diligenti proximum sicut nosipsum, qui nobis in quacumque necessitate succurri vellemus) etiam qua sunt sibi necessaria partitur. Similia passim habent alii sancti Patres.

244 Et ratio (præter dicta) est, quia ut sanctus Thomas ait 2. 2. q. 32. a. 5. cùm dilectio proximi sit in præcepto, necesse est omnia illa cadere sub præcepto, sine quibus dilectio proximi non conservatur. Ad dilectionem autem proximi pertinet, ut proximo non solum velimus bonum, sed etiam operemur, secundum illud 1. Joan. 3. "Non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate." Ad hoc autem quod velimus & operemur bonum alicuius, requiritur quod necessitati ejus subveniamus... secundum quod recta ratio requirit. Secundum quam est aliquid considerandum ex parte dantis, & aliquid ex parte ejus, cui est eleemosyna danda; ex parte quidem dantis considerandum est, ut id quod est in eleemosynas erogandum, sit ei superfluum, secundum illud Luc. 14. "Quod superest, date eleemosynam."... Ex parte autem recipientis requiritur quod necessitatem habeat. Atqui divites frequenter habent superfluum, & pauperes frequenter habent necessitatem. Ergo frequens est obligatio eleemosynæ: cum ubi superfluum ex parte dantis concurret cum necessitate ex parte recipientis, adfit ratio sufficiens obligationis eleemosynæ.

245 Nec obstat S. Doctor, ibidem subjungens, quod cum non possit ab aliquo uno omnibus necessitatem patientibus subveniri, non

omnis necessitas obligat ad præceptum, sed illa sola, sine qua is qui necessitatem patitur sustentari non potest. Sic enim dare eleemosynam de superfluo est in præcepto, & dare ei qui est in extrema necessitate. Alias autem eleemosynas dare est in consilio.

Non obstat, inquam, quia dum solam extremam excipit necessitatem (sub qua gravem comprehendit, prout Sylvius probat ex respon. ad 3.) loquitur de præcepto dandi eleemosynam huic potius pauperi determinatè, quàm alii, prout Sylvius, & Natalis Alexander probant, tum ex aliis locis S. Doctoris, in quibus eleemosynæ obligationem agnoscit extra necessitatem extremam & gravem. Tum ex ratione quam affert loco objecto: cum non possit ab aliquo uno omnibus necessitatem patientibus subveniri. Unde sequentium verborum, non omnis necessitas obligat ad præceptum, sed... sola... extrema, vel gravis, sensus est, quod non omnis necessitas obligat ad dandum huic pauperi determinatè (alias communis necessitas obligaret ad dandum determinatè omnibus & singulis eam patientibus, ad quod non sufficerent superflua divitis) sed sola necessitas extrema vel gravis. Videri potest S. Doctor q. 66. a. 7. ubi sic: Res quas aliqui superabundanter habent, ex naturali jure debentur pauperum sustentationi. Sed quia multi sunt necessitatem patientes, & non potest ex eadem re omnibus subveniri, committitur arbitrio uniuscujusque dispensatio propriarum rerum, ut ex eis subveniant necessitatem patientibus. Et q. 87. a. 1. ad 4. In nova lege... Dominus... omnia superflua pauperibus jubet exhiberi. Et in 4. dist. 15. q. 11. a. 1. quaestiuic. 4. ad 4. eleemosynæ præceptum affert obligare, quando homo multa habet, quibus non indiget, neque ad sustentationem sui, & suorum, neque ad decemem status sui conservationem, nisi pauperes extrema necessitate non compareant.

CAPUT XXIV.

Prorsus à veritate devia est damnata illa propositio: Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum statui; sicut & ratio in qua eam fundant Defensores illius, quia scilicet superfluum non est quod servatur ad augendum statum suum vel suorum, sive ad comparandum sibi vel suis altiorum statum.

Sicut necessarium dupliciter dicitur, ita & superfluum. Necessarium uno modo est, sine quo vita conservari non potest, vel sua vel suorum, quos utique alere & vestire quique tenetur, ut sunt parentes, uxor, filii. Alio modo necessarium dicitur, sine quo non potest convenienter vita transiri, secundum conditionem & statum propriæ personæ, & aliarum personarum, quarum cura ei incum-

bit, ait S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 6. Et hinc superfluum dupliciter etiam dicitur, uno modo superfluum vitæ (quod etiam superfluum naturæ dicitur) & est illud omne, quod necessarium non est ad vitam nostram, vel nostrorum conservandam. Alio modo superfluum statui, seu personæ, & est illud omne, quod necessarium non est ad vitam nostram, vel nostrorum decenter conservandam, secundum statum in quo sumus.

247 Porro capite superiori vidimus, secundum opinionem aliquorum, superfluum non esse statui, quod licet necessarium non sit ad vivendum convenienter secundum præsentem statum, servatur tamen ad acquirendum in futurum statum altiozem. Authores istius opinionis ibidem retulimus. Ipsi Castro-palaum, aliosque Diana addit tr. 8. resol. 14. Sed eam velut falsam, & obligationem eleëmofynæ, à Scriptura sacra toties inculcatam, eludentem Facultas Lovaniensis ad instantiam Episcopi Gandavenfis, censurâ suâ confixit anno 1657. sicut & deinde Parisiensis, & plures Galliarum Episcopi, ac tandem Innocentius XI. die 2. Martii 1679.

248 Et merito, non solum quia eleëmofynæ præceptum vix non redigit ad nihilum, prout eodem capite ostendimus; sed & quia viam aperit ambitioni, per hoc quod nemo qui ambitione non vacaret, haberet superflua: & sic nemo teneretur eleëmofynæ præcepto, saltem extra extremam necessitatem, quæ raro contingit, & rarius cognoscitur.

249 Perniciosa proinde est opinio illa, & nedum divinæ Scripturæ, sed & Patribus omnibus postea referendis adversa. Unde D. Basilii homil. 7. in divites avaros: *Non vestrum (inquit) aut ciborum causâ à multis effectantur opes; verum quedam est diaboli methodus ad suggerendas divitiibus mille sumptuum inanium occasiones, ut ea que reverâ superflua, & ad rem pertinentia non sunt, pro necessariis ducantur: ex quo ad sumptuum excogitationem nihil satis homines hujusmodi habent. Substantiam in præsentem & futurum usum (v. g. ad statum sublimiorem comparandum) diducunt. Primum sibi, deinde filiis accumulunt; rursus eandem in sumptus varios (pretiosam supellectilem, superba ædificia, sumptuosa convivua, &c.) pro statu & ordine cuiuslibet dividunt. Sic igitur in usus mille supervacuos distracta opes, etiam in terra condantur, & in secretis arcanisque custodiuntur.*

250 Augustinus quoque in Psal. 147. *Multa superflua habemus, si non nisi necessaria teneamus: nam si inania quaramus (v. g. altiozem statum) nihil sufficit. Fratres quarite quod sufficit operi Dei; non quod sufficit cupiditati vestrae, statum sublimiorem ambiendi. Cupiditas vestra non est opus Dei. Forma vestra, corpus vestrum, anima vestra, hoc totum opus Dei. Quare que his sufficiant, & videbis quam pauca sint. Cetera que super-*

Tom. II.

*flua jacent, aliorum sunt necessaria. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. Res aliena possidentur, cum superflua præsentis statui possidentur, & ad statum amplificandum, seu alios sumptus inutiles reservantur. Videatur & serm. 177. ubi ad idem allegat id quod Apostolus 1. Timoth. 6. v. 8. dicit: *Habentes alimema, & quibus rogamur (secundum præsentem conditionem nostram) his contenti simus. v. 9. nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa invidia & nociva. v. 10. radix enim omnium malorum est cupiditas. v. 17. divitiibus proinde hujus sæculi præcipe non sublime sapere, sublimiorem proinde statum non ambire, neque ad illum aspirare in incerto divitiarum, sed v. 18. divites fieri in bonis operibus, facile tribuere. Allegat etiam id quod idem Apostolus Hebr. 13. dicit: *Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus.***

Conformiter S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 5. 251 ad 1. dicit, quod est aliquod tempus, in quo mortaliter peccat, si eleëmofynam dare omittat. *Ex parte quidem recipientis, cum apparet evidens & argens necessitas, nec apparet in promptu qui ei subveniat. Ex parte vero dantis, cum habet superflua, qua secundum præsentem statum non sunt sibi necessaria, prout probabiliter estimari potest. Nec oportet quod consideret omnes casus qui possunt accidere in futurum. Hoc enim esset de crastino cogitare, quod Dominus prohibet Matth. 6. sed debet judicari superfluum secundum ea que probabiliter ut in pluribus occurrunt.*

Ex se hoc non dicit S. Thomas, sed ex 252 Augustino serm. 177. citato, ubi sic: *“Non intret arcam cordis tineæ malæ cogitationis: non dicatur, Non dabo, ne cras non habeam. “Noli multum cogitare de futuris: imò multum cogita de futuris, sed de longè futuris: thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam. . . . “Heb. 13. S. dicit Apostolus: Sine amore modus pecuniæ sufficiens est præsentibus. Propter malas cogitationes, quæ dicunt, Si thesaurum non habuero, quis mihi dabit, cum egere coepero? Deinde, Abundat unde vivam, sufficit mihi unde vivam: sed quid si impinguat mihi calumnia, unde me redimam? Quid si mihi necesse sit litigare, unde sumptus impendam? Quamdiu omnia mala, quæ possunt evenire generi humano, narrare & computare non poteris, plerumque una calamitas turbat computum numerantis, & totum quod numerabatur, non solum perit, sed nec in digitis remanebit. Idè contra istum cogitationis vermiculum, contra malignam tineam apposuit Deus in Scriptura sua, quomodo apponi solent vestibus odoramenta quædam, ne tineent. Quid? cogitabane tibi calamitates? non timebas unam grandem? Attende quod sequitur: Sine amore modus pecuniæ sufficiens est præsen-*

Kk 2

„tibus. Ipse enim dixit, non te derelinquam,
 „non te deseram. Timebas mala nescio quæ;
 „propterea pecuniam servabas. Tene fide-
 „jussorem, hoc Deus tibi dicit: non te dere-
 „linquam, non te deseram. Homo si pro-
 „mitteret, crederes. Deus promittit, & du-
 „bitas? Promisit, scripsit, cautionem fecit;
 „esto securus.

253 Si non licet, omisâ eleëmofynâ, pecu-
 niam servare pro malis & calamitatibus, quæ
 possunt accidere; quantò minùs id licet pro
 altiori statu per pecuniam acquirendo in ter-
 ra: cum vanum & stultum sit cogitare de
 acquisitione statûs altioris in terra, negli-
 gendo acquisitionem statûs altioris in cælo,
 quem certò acquireret, superflua tua in
 pauperes erogando: *Perde pecuniam propter
 fratrem* (ait Sapiens Eccli. 29.) *pone the-
 saurum in præceptis Altissimi, & proderit tibi
 magis quàm aurum*, vel status altior. Nam,
 ut Augustinus ait lib. 1. contra advers. leg.
 & Proph. c. 16. *perparum est quod in eleëmofynam datur, sed cum pie datur, æternum inde meritum comparatur. Imò æternum regnum (quo nullus status altior) juxta illud: Possidete paratum vobis regnum esurivi enim, & dedistis mihi manducare.*

254 Nec solùm id vanum stultumque est; est
 & Evangelio prorsus adversum: cum sit
 diligere mundum, & mundi gloriam, eam-
 que sine meritis quærere & ambire, contra
 id quod scriptum est: *Nolite diligere mun-
 dum, nec ea quæ sunt mundi*. Et rursum:
non quæro gloriam meam. Denique si liceret
 divitibus, solâ pecuniâ, sine aliis meritis,
 gradus, & titulos nobilitatis sibi comparare,
 eoque nomine excusare se ab eleëmofynis,
 deque superfluo ad statum præsentem sese
 excusare; non solùm liceret ipsis eximere
 se ab obligatione dandi eleëmofynam, sal-
 tem extra necessitatem extremam; sed & li-
 ceret, omisâ eleëmofynâ, solâ pecuniâ vi,
 cupiditati atque exaltationi suæ, suorumque
 filiorum, absque termino & mensura indul-
 gere. Neque enim exaltationis mensura es-
 set pro mensura meritorum, sed pro men-
 sura divitiarum; quas si liceret (pauperi-
 bus neglectis) magis & magis augere, ad
 majores & majores honorum titulos compa-
 randos; eundem in finem liceret eas in in-
 finitum augere, majoresque & majores in
 infinitum honorum titulos per eas compa-
 rare. Quod tantò magis irrationabile est,
 quantò magis certum, quòd, ut optime
 Vianæus in l. de ordine amoris tr. 3. c.
 5. via ad novos honorum nobilitatisque
 titulos non est sola pecunia, quæ hominem
 honore dignum non reddit (uti constat
 ex Canonica Jacobi c. 2. & S. Thoma 2.
 2. q. 63. a. 3. de peccato acceptionis per-
 sonarum arguentibus eos, qui, solo divitia-
 rum intuitu, unum præ alio honorant) sed
 præclara gesta, quibus quispiam benè me-
 ritus est de Republica; de cuius bono re-

gimine est, ut janua occludatur comparan-
 dis solâ pecuniæ vi honorum titulis.

Interea vel hinc considerari potest, in quæ 255
 tandem præcipitia dilabuntur Casuistæ ju-
 niores, qui, improbatâ obligatione referendi
 omnes actus nostros deliberatos in Deum
 finem ultimum, permittunt finem actionis,
 saltem negativè ultimum, ponere in creatu-
 ra. Si enim hoc licitum sit, ipsemetagens,
 five gloria ipsius, esse poterit finis negati-
 vè ultimus aliquarum saltem actionum sua-
 rum, v. g. acquisitionis divitiarum. Per or-
 dinem ergo ad agentem, five gloriam exal-
 tationemque ipsius, desumi poterit mensura
 convenientiæ vel disconvenientiæ acquisi-
 tionis divitiarum. Et sic divitias super divi-
 tias, quantum quique poterit, coacervare
 poterit, ad finem negativè ultimum augen-
 di gloriam exaltationemque suam, five ac-
 quirendi sublimiorem & sublimiorem sta-
 tum. Hoc ipso namque quòd status subli-
 mitas, five exaltatio & gloria divitis, esse
 potest finis negativè ultimus acquisitionis di-
 vitiarum ipsius, sublimitas illa, five exalta-
 tio & gloria, major & major sine fine in-
 tendi poterit. Cum (uti tomo 1. demon-
 stravimus) in fine non sit mensura, sed in
 mediis ad finem; & idèò medicus quæ me-
 dicus intendere possit sanitatem quam per-
 fectam procurare potest, quia medicinæ fi-
 nis, sanitas est. Quia ergo divitis exaltatio
 secundum Juniores esse potest finis coacer-
 vationis divitiarum ipsius, majorem & ma-
 jorem sine fine & mensura exaltationem di-
 ves procurare & intendere poterit, eumque
 in finem divitias super divitias coacervare.
 Et sic vera erit damnata propositio, quæ
 dicit vix in secularibus reperiri superfluum,
 & vix aliquem teneri ad eleëmofynam de
 superfluo.

Hunc scopulum facilè declinant, qui no- 256
 biscum, imò cum divina Scriptura & Patri-
 bus, asserunt, quòd Dei (non hominis)
 gloria esse debeat finis etiam negativè ulti-
 mus omnium actionum nostrarum delibera-
 tarum. Unde cum per ascensum ad statum
 sublimiorem, per solam pecuniæ, non per
 meritorum viam, Dei gloria non promo-
 veatur, sed gloria hominis dumtaxat, quam
 homo pro fine etiam negativè ultimo ordi-
 nati amoris sui habere non potest; conse-
 quens est quòd in ordine ad finem istum
 pecuniam nec coacervare, nec asservere pos-
 sit amor ordinatus, sed amor inordinatus,
 seu vitiosa cupiditas dumtaxat.

CAPUT XXV.

Corollaria momentosa ex dictis cap. 23. &
 24. deducuntur.

DEducitur enim 1°. divites frequenter 257
 habere superflua; idque fati infinuari
 per hoc quod Scriptura dicit Luc. 3. *Qui*